

«ایران» رویکرد دولت چهاردهم و معاون رئیس جمهوری در مورد مسأله زنان را بررسی می کند

زن قلب تپنده ایران

جایگاه عدالت جنسیتی در اسناد بالادستی

یادداشت

بهناز موحدی

جامعه‌شناس و پژوهشگر حوزه زنان

مشارکت برابر آنان به عنوان پیشگامان تغییر در فرآیندهای اقتصادی، اجتماعی و سیاسی استوار است. در عرصه ملی، مفهوم عدالت جنسیتی را می توان از اسناد بالادستی همچون قانون اساسی و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در تدوین برنامه‌های توسعه مانند برنامه ششم استنباط کرد. مطابق اصل بیست قانون اساسی، «همه افراد ملت اعم از زن و مرد،

یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلامی برخوردارند» و اصل بیست‌ویکم نیز دولت را موظف به تضمین حقوق زنان در تمام جهات با رعایت موازین اسلامی از طریق «ایجاد زمینه‌های رشد شخصیت زن و احیای حقوق مادی و معنوی او، حمایت مادران بخصوص در دوران بارداری و حضانت فرزند و حمایت از کودکان بی سرپرست، ایجاد دادگاه صالح برای حفظ کیان و بقای خانواده، ایجاد بیمه خاص بیوگان، زنان سالخورده و بی سرپرست و اعطای قیومت فرزندان به مادران شایسته در راستای غیبه آنها در صورت نبودن ولی شرعی کرده است. در سیاست‌های کلی برنامه‌های توسعه‌ای کشور نیز موضوع «تقویت نهاد خانواده، جایگاه زن در آن و در عرصه‌های اجتماعی و استیفای حقوق شرعی و قانونی زنان در همه عرصه‌ها و توجه ویژه به نقش سازنده زنان در خانواده و اجتماع» مورد تأکید بوده است تا آنجا که در راستای اجرایی‌سازی آن در ماده ۱۰۱ قانون برنامه ششم توسعه همه دستگاه‌های اجرایی موظف شده‌اند رویکرد عدالت جنسیتی بر مبنای اصول اسلامی را در تمام سیاست‌ها، برنامه‌ها و طرح‌های خود اعمال کنند. در بند ۱۵ سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت نیز به موضوع رفع موانع شکوفایی بانوان اشاره شده است. موضوع شناخت وضعیت زنان به عنوان مبنایی برای برنامه‌ریزی و

افزایش کارایی در اقدامات و سیاست‌های مرتبط و رفع خلاءهای قانونی برای بهبود نظام حکمرانی زنان تا آنجا مورد اهمیت بوده که از یک سو قانونگذار در بند «ب» ماده ۸۰ قانون برنامه هفتم توسعه بر ضرورت شناخت تحولات حوزه زنان و خانواده، تعیین شاخص‌های سنجش، تهیه اطلس حوزه زنان و خانواده و آینده‌پژوهی مسائل این حوزه تأکید کرده است و از دیگر سو با توجه به ضرورت بهبود نظام حکمرانی با رویکردی نهادی در این حوزه در بند «الف» ماده ۸۱، دولت را به منظور ایجاد زمینه‌های مساعد برای احیای حقوق مادی و معنوی زنان موظف به بازآرایی و ارتقای ساختار و تشکیلات حوزه زنان و خانواده کرده تا بدین ترتیب زمینه‌های لازم برای بهبود و تقویت راهبردی اجرایی سیاست‌ها و قوانین حوزه زنان و خانواده، نظارت بردستگاه‌ها و قوانین حوزه زنان و خانواده و ایجاد انسجام بین معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری و مشاوران امور زنان و خانواده دستگاه‌های اجرایی، فراهم شود.

مفهوم عدالت جنسیتی را می توان از اسناد بالادستی همچون قانون اساسی و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری

در تدوین برنامه‌های توسعه مانند برنامه ششم

استنباط کرد. مطابق اصل بیست قانون اساسی، همه افراد ملت

اعم از زن و مرد، یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین

برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

با این وصف لازم است جریان سازی عدالت جنسیتی در چهارچوب سیاست‌ها و برنامه‌های دستگاه‌های اجرایی انجام شود و معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری با توجه به جایگاه ستادی و فرابخشی که در حوزه زنان و خانواده دارد، باید از طریق سیاستگذاری، برنامه‌ریزی، هماهنگی، دیده‌بانی شاخص‌های زنان و خانواده، زمینه‌های این جریان سازی را فراهم سازد. بی شک جریان سازی عدالت جنسیتی و ارتقای وضعیت شاخص‌های زنان، موجب رشد و شکوفایی زنان این سرزمین را به همراه خواهد داشت که بر میزان تحقق عدالت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی اثرگذار خواهد بود.

سیاسی، اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین برخوردارند

فاطمه (س) الگویی برای جهان امروز

یادداشت

اسماعیل علوی

به عنوان الگویی که جوامع بشری سخت نیازمند آن بود، جلوه‌های درخشانی از ابعاد انسانی زن را انعکاس داد. آن حضرت (س) مصداق عینی زن مسلمان که لحظه لحظه زندگی اش، تجلی فروغ تابناک آیین اسلام است، آفاق زندگی بشر را از فضیلت‌های انسانی سرشار کرده و در مراجعه به آموزه‌های آن حضرت بسا دُر و گفتار و نبایش‌های تابناک و پر فروغش به دست می‌آید. سیره حضرت فاطمه (س) پادآور حق طلبی و حق خواهی، ظلم‌ستیزی و ستم ناپذیری است.

موضوع جریان سازی جنسیتی اولین بار به عنوان روشی برای ارتقای عدالت جنسیتی در کارپایه عمل چهارمین کنفرانس جهانی زن در پکن (۱۹۹۵) ملول [ECOSOC] جریان سازی جنسیتی، ایجاد و تبعات آن را چنین تعریف می‌کند: فرآیند تعیین و جملات قانونگذاری، سیاستگذاری یا برنامه‌ریزی در تمام زمینه‌ها و سطوح، برای مردان و زنان است. جریان سازی جنسیتی، روش یا استراتژی بکارچاپه کردن ملاحظاتی و تجارب زنان و مردان در طراحی، اجرا، کنترل و ارزیابی سیاست‌ها و برنامه‌ها در تمام زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی به گونه‌ای است که زنان و مردان به طور مساوی بهره‌مند شوند و بی‌عدالتی اشاعه نیابد. هدف نهایی جریان سازی جنسیتی، دستیابی به عدالت جنسیتی است. درک این مهم که جریان سازی جنسیتی فرآیندی برای دستیابی به عدالت جنسیتی باشد، بیان این حقیقت است که وارد کردن نگرش جنسیتی در همه خط‌مشی‌ها و برنامه‌ها، ما را در نیل به سایر اهداف پیشرفت و توسعه یاری خواهد داد.

به طور کلی در رویکردهای بین‌المللی ابهامات زیادی در ارتباط با جریان سازی جنسیتی وجود دارد؛ اول آنکه جریان سازی جنسیتی فقط درباره تعادل جنسیتی یا داشتن شاخص‌های کمی در سازمان نیست، بلکه جریان سازی جنسیتی به کارگیری نگرش جنسیتی در فعالیت‌های سازمانی است. افزون بر آن، فعالیت‌های انتزاعی و مقطعی درباره زنان را نمی‌توان جریان سازی جنسیتی نامید. جریان سازی جنسیتی بر وارد کردن زنان در فرآیند توسعه بدون خارج کردن مردان از آن فرآیند تأکید دارد. برنامه‌های اجرایی جریان سازی جنسیتی در قالب ظرفیت سازی، توانمندسازی، آموزش و ارتقای سطح آگاهی و فراهم کردن فرصت‌هایی برای شبکه سازی و ارتباط اثربخش میان زنان انجام می‌گیرد. تمام تلاش‌ها و فعالیت‌ها در جریان سازی جنسیتی همانا برجسته کردن هدف اصلی آن یعنی عدالت جنسیتی و تشخیص اینکه، عدالت جنسیتی یکی از اهداف اصلی توسعه است. هدف اصلی عدالت جنسیتی رسیدن به عدالت میان زنان و مردان به منظور تضمین دستیابی به توسعه پایدار است. عدالت جنسیتی محور سیاستگذاری‌ها، برنامه‌های اثرگذار بر مردان و زنان در آینده، زمانی حاصل می‌شود که به این واقعیت پی ببریم که هر سیاستگذاری یا هر برنامه توسعه به طور متفاوت بر مردان و زنان اثر می‌گذارد. گروهی به دلیل عدم آگاهی، می‌پندارند عدالت جنسیتی به معنای یکسان کردن زنان همانند مردان است، در حالی که بنیان و هدف عدالت جنسیتی بر پایه توانمندسازی و ارتقای

الگویی است که در جهان امروز می‌تواند هدایتگر بشریت گمشده در برهوت مادیت باشد. رسول خدا نیز با رفتار خود با حضرت فاطمه (س) تحولی عظیم و سازنده در ارتباط با نوع زن در معرض دید جهانیان قرار داد. تحولی که سرنوشت تازه‌ای را برای زنان رقم زد. پیامبراکرم (ص) فراتر از روابط پدر و فرزندی فاطمه (س) را گرامی می‌داشت و آن را آشکار کرده و به صراحت از مقام و جایگاه وی که همانا موقعیت و مقام نوع زن بود سخن به میان می‌آورد. این رفتار فرستاده خدا زمینه‌ساز ارتقای مقام و جایگاه

آن حضرت (س) در این جهت در زندگی درس آموخت، از حق و حقیقت دفاع و ظلم و بیداد را در حق هیچ کس تاب نیاورد که با جاهلیت مستمر به محاق برده شده و او را موجودی تهی از ویژگی‌های انسانی در پس پرده نسیان نشانیده بود، به کلی تغییر کرد و حضرت فاطمه (س)

زن و تأکید بر ظرفیت‌های نیمی از پیکره اجتماع گردید. حضرت فاطمه (س) نیز که تربیت یافته مکتب وحی و نبوت بود، تبلور فضایل و نیکی‌ها بوده و ظرفیت و قابلیت‌های نوع زن را به نمایش درآورد و الگوی برجسته‌ای برای زنان گردید.